

Domingo García Marzá: "La cultura de la dignitat és la dels Drets Humans" - Mediterráneo - 17/12/2017

suplement cultural
Mediterráneo

Quaderns

a la contra

entrevista Domingo García Marzá

«La cultura de la dignitat és la dels Drets Humans»

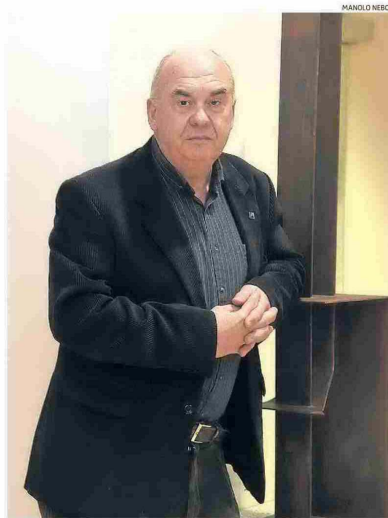
Hi ha professors dels que un mai deixa d'aprendre. Vaig tenir la fortuna de rebre classes de Domingo García Marzá, catedràtic d'ètica de la Universitat Jaume I de Castelló, i després de molts anys, vam tornar a trobar-nos amb motiu de la xerrada *Els drets humans en un món globalitzat* que va impartir al Menador Espai Cultural i que organitzava Oxfam Intermón. Fou aquesta una trobada enriquidora amb una ment lúcida, compromesa i fidel als seus principis, una trobada que segur no és l'última.

—Per començar, m'interessaria aprofundir en el que avui dia entenem per «món globalitzat». És un terme, el de la «globalització», que no sé fins a quin punt la societat identifica correctament o sap el que significa. I aprofitant, voldria contextualitzar als Drets Humans en la globalització.

—El títol de la conferència és molt clar perquè la globalització suposa un nou escenari. Un nou escenari no només per als Drets Humans, sinó per a la democràcia en general. I per què un nou escenari? Doncs perquè la globalització, el que ve a significar, per a mi, en una paraula, és interdependència. Encara que no sigui per primera vegada, cap lloc o grup és independent d'un altre. En aquest sentit, la declaració dels Drets Humans responia a una situació global, com va ser el període de la I i II Guerra Mundial, al segle XX.

—I ara?

—En l'actualitat, a causa de, com tots sabem, l'obertura de fronteres, les noves tecnologies, etc., assistim a un context que també és global, però en quin sentit? En el sentit de dependència recíproca, la qual cosa és important destacar. I també cal assenyalar que

Ponent. García Marzá va parlar dels Drets Humans i la globalització.

no parlem només d'una situació econòmica. Aquest és l'error que d'alguna manera dona peu a la manipulació.

—De normal s'entén que la globalització és sinònim de sistema capitalista i món occidental, i no necessàriament és així.

—És molt important que la societat entengui que la globalització no és només econòmica. És econòmica, per descomptat, però també és social. Per exemple, és gràcies als Drets Humans que és possible la globalització. Qualsevol relació, fins i tot les co-

mercials, exigeixen regles, i perquè hagin regles globals hi ha d'haver valors globals. Per tant, els Drets Humans no són un efecte, és una causa de la globalització, en el bon sentit. Així mateix, hem de reconèixer que la globalització no és natural.

—A què es refereix quan diu que la globalització no és natural?

—És un producte humà, fruit de polítiques, econòmiques moltes d'elles, de desregulació, la qual cosa provoca que s'abarateixi el comerç, per exemple, entre altres qüestions. Hi ha molts fac-

tors, sobretot en l'àmbit de les noves tecnologies i també de la comunicació.

—Per tant, una pregunta que moltes persones es fan: la globalització és bona o dolenta?

—Aquesta no és la pregunta. És com preguntar-se si un ganivet és bo o dolent. Doncs depèn de com el facis servir. El que hem de fer és una gestió ètica, o almenys democràtica, de la globalització.

—I quin paper juga la cultura? I què entenem per cultura en aquest context?

—La paraula cultura té moltíssimes definicions com bé saps. A mi m'agrada molt entendre la cultura com el conjunt o sistema d'idees i de creences que donen sentit al que fem. Gramsci ja ho deia així. Em sembla oportú que parlis de la cultura perquè on més important són els Drets Humans és com a factor de creació de sentit.

—Creació de sentit, d'un sentit que es pensa que existeix, que hi és, però del que no tenim en més d'una ocasió com ha quedat demostrat al llarg de la història, no?

—Va ser després de les barbaritats «legals» que es van dur a terme a la II Guerra Mundial, l'any 1948, que es va precisar d'una signatura comuna per establir aquests Drets Humans. És a dir, no es van signar fins a comprovar que per primera vegada es van utilitzar persones per fer sabó. Hi havia informes científics, en què no es demostrava cap vergonya, que constataren l'enviament a Berlín de quilos de sabó o d'or que es van extreure dels crematoris. Davant d'aquesta barbaritat científica i «legal» és quan van reaccionar finalment les nacions i es van signar els Drets Humans.

—La qual cosa ens deixa sense paraules...

—Els Drets Humans són una cosa molt important, i si ens preguntem per a què serveixen, la primera resposta té a veure amb la cultura, és a dir, per «donar sentit». I quan un d'aquests drets no es compleix, solem dir que és un dret «fallit», però no és així, és una exigència que no s'ha complert. Això és el més interessant dels Drets Humans. Kant diria que no són idees de, no són conceptes de, sinó idees per. En aquest cas, per transformar. Aquests Drets Humans avui en dia estan integrats en la nostra cultura, totalment integrats. No és una raó utòpica, que diria Habermas, és una raó situada, està situada, forma part del nostre saber moral.

—Fent una lectura, potser molt àmplia, s'ha dit, molts intel·lectuals han dit, que l'actual

crisi que estem vivint és una crisi moral. Jo no sé fins a quin punt menysprear i ignorar la cultura afecta a entendre o no, i respectar o no, els Drets Humans.

—La primera qüestió a tenir en compte és que no hem de parlar de «la cultura» sinó d'«una cultura». Avui en dia el que domina és la cultura de la competitivitat, de l'eficiència, la cultura de la productivitat, de la rapidesa i la immediatesa... Això és una cultura. Si es realitza una transvaloració observem que hi ha una sèrie de valors aquí, existeixen. Aquesta cultura «tecnocràtica», per etiquetar-la d'alguna manera, s'ha imposat. Des dels anys de l'Escola de Frankfurt, la raó instrumental ha apartat a la raó comunicativa, a la raó humanística, a la cultura humanista. Darrere de tot això està Kant i el seu concepte de «dignitat».

—A què fa referència Kant en aquest sentit?

—Una cultura que defensa per sobre de tot la dignitat, això és el que entenem per cultura. Podem tenir una cultura que prefe-

El catedràtic d'Ètica de l'UJI i Oxfam Intermón celebren el Dia dels Drets Humans

reix anteposar la tecnologia a la dignitat? Si, és clar, però per què. Economia, progrés? Per a què vull un creixement econòmic si només produeix desigualtat social? La cultura, aquesta cultura de la dignitat és la que representa als Drets Humans.

—Llavors, podríem afirmar que alguna cosa no funciona com hauria de funcionar.

—Hi ha hagut un canvi, no en els Drets Humans, sinó en els actors que són responsables del seu compliment.

—Aquests actors o agents són els que conformen la cúpula política mundial?

—La primera declaració dels Drets Humans de 1948 parla dels estats i dels pobles. La globalització ha tret a la llum un tipus d'actors nous que no estaven en els primers anys, com són les empreses, les multinacionals. Això és una cosa que la majoria de la gent desconeix avui en dia. La globalització ha provocat que l'estat segueixi sent el principal protagonista però no l'únic. ■

Eric Gras